

CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN BẢN LĨNH CHÍNH TRỊ CỦA SINH VIÊN VIỆT NAM HIỆN NAY

Nguyễn Thị Hiếu

Trường Đại học Công đoàn

Tóm tắt: Bản lĩnh chính trị của sinh viên là nội dung quan trọng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam, là bộ phận cấu thành chương trình giáo dục trong các trường đại học nhằm nâng cao bản lĩnh chính trị, hình thành phát triển phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho sinh viên. Vì vậy, cần thiết tăng cường giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên hình thành ở đội ngũ trí thức tương lai nhận thức chính trị đúng đắn, có bản lĩnh vững vàng, góp phần hình thành thế giới quan, nhân sinh quan cách mạng và phương pháp luận khoa học. Trong phạm vi bài viết, tác giả chỉ đi vào tìm hiểu “các nhân tố tác động đến bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam hiện nay”.

Từ khóa: Bản lĩnh chính trị; sinh viên Việt Nam; nhân tố tác động đến bản lĩnh chính trị.

Nhận bài ngày 9.1.2023; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 20.1.2023

Liên hệ tác giả: Nguyễn Thị Hiếu, Email: hieunt@dhcd.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam là sự kiên định lý tưởng cộng sản chủ nghĩa, tin tưởng vào sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc, không ngừng rèn luyện và tu dưỡng, có ý thức trách nhiệm trong học tập và lao động, không ngại khó khăn, gian khổ để cống hiến tài năng và sức trẻ của mình vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Sinh viên là lớp người chuẩn bị bước vào cuộc sống tự lập, cho nên đòi hỏi họ phải có bản lĩnh chính trị để bước “vào đời”. Bản lĩnh chính trị của sinh viên được hình thành từ việc giáo dục trong gia đình, nhà trường và toàn xã hội, từ việc tham gia các hoạt động xã hội đến việc rèn luyện của cá nhân. Bản lĩnh chính trị của sinh viên trên cơ sở tri thức, trí tuệ và nhân cách, ở những khía cạnh nhất định, bản lĩnh chính trị lại gắn chặt với tri thức, kinh nghiệm và phẩm chất đạo đức lối sống tốt đẹp. Sinh viên có bản lĩnh chính trị được xã hội thừa nhận là những con người có phẩm chất, nhân cách, trí tuệ và hoàn thành những yêu cầu mà xã hội đặt ra.

Bản lĩnh chính trị sinh viên là tập hợp của nhiều đức tính, nhưng quan trọng nhất là một số đức tính sau đây:

- Sống có mục tiêu, lý tưởng chính trị rõ ràng; tin tưởng và kiên định vào đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước.

- Dám nghĩ, dám nói, dám làm theo quan niệm mà mình tin là đúng, không bị bất cứ áp lực nào làm nhụt chí và dám chịu trách nhiệm về hành vi của mình.

- Có tính độc lập cao, không ỷ lại, không dựa dẫm vào người khác.

- Không cầu an, không ngại khó, không chùn bước trước những trở lực.

- Có chí lớn dám chấp nhận mạo hiểm để đạt tới mục tiêu đã chọn.

- Đầu óc khoáng đạt, cởi mở với cái mới, không bảo thủ, cố chấp, cũng không hẹp hòi.

Bản lĩnh chính trị của sinh viên là bộ phận trong tổng thể nhân cách, có liên quan đến đạo đức lối sống và nỗ lực của họ. Sinh viên có bản lĩnh chính trị là người kiên trì phấn đấu đến cùng cho mục đích của mình, vượt lên mọi hoàn cảnh và số phận để hướng tới một tương lai tốt đẹp hơn. Bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam hiện nay là sự kiên định con đường tiến lên CNXH do Đảng và Bác Hồ đã lựa chọn. Trong đó trước hết có sự thể hiện rõ ràng sự vững vàng niềm tin vào mục tiêu, lý tưởng của Đảng, vào sự nghiệp cách mạng của nhân dân; là ý thức, trách nhiệm trong học tập, lao động để tạo ra cho mình có đủ trí tuệ, trình độ học vấn, tài năng, ý chí góp sức vào xây dựng đất nước giàu mạnh, nhân dân có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc [1, tr.55]. Bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam: Là sự kiên định lý tưởng phấn đấu, sống với nhiệt huyết trong hành động, luôn làm chủ bản thân bằng sự hiểu biết của mình trên cơ sở những kiến thức khoa học tự nhiên và khoa học xã hội, nhân văn để không bị lôi cuốn vào những cám dỗ tầm thường, không ảo tưởng nhưng cũng không thực dụng, biết phải làm gì để cống hiến cho đất nước, cho xã hội... Bản lĩnh chính trị của sinh viên ngày nay còn là sự phấn đấu không mệt mỏi để hoàn thiện nhân cách mà cốt lõi là đạo đức, là sự vươn tới chân, thiện, mỹ, là “vừa hồng, vừa chuyên” [5, tr.103].

Như vậy, có thể hiểu bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam là sự kiên định lý tưởng cộng sản chủ nghĩa, tin tưởng vào sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc, không ngừng rèn luyện và tu dưỡng, có ý thức trách nhiệm trong học tập và lao động, không ngại khó khăn, gian khổ để góp tài năng và sức trẻ của mình vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tăng cường giáo dục bản lĩnh chính trị của sinh viên là một sự nghiệp lâu dài, cần phải tiến hành một cách bền bỉ, vững chắc đòi hỏi phải được sự quan tâm, nhận thức đúng đắn của toàn xã hội. Quá trình này cũng chịu sự tác động của nhiều nhân tố khách quan và chủ quan.

2. NỘI DUNG

2.1. Các nhân tố tác động đến bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam hiện nay

2.1.1. Nhân tố khách quan

**Tác động của môi trường kinh tế, văn hóa, xã hội.*

Sau hơn ba mươi năm đổi mới với sự nỗ lực phấn đấu của toàn Đảng, toàn dân, đất nước đã thoát khỏi cuộc khủng hoảng kinh tế - xã hội và có sự thay đổi căn bản, toàn diện trên tất cả các mặt. Hệ thống chính trị ngày càng hoàn thiện. Sự lãnh đạo của Đảng và sự quản lý của Nhà nước trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc và xây dựng đất nước hiện nay đã được thực tiễn chứng minh là đúng đắn, sáng suốt, đạt nhiều thành tựu to lớn. Nền kinh tế

thị trường định hướng XHCN là cơ sở hiện thực xã hội có tác động rất lớn đến sinh viên với những biểu hiện như: Tính năng động, sáng tạo, tự tin. Đây cũng là điều kiện thuận lợi để sinh viên rèn luyện bản lĩnh, lối sống, đạo đức. Bên cạnh mặt tích cực, kinh tế thị trường cũng tạo ra nhiều tác động tiêu cực đến bản lĩnh của sinh viên. Sự phân hóa giàu - nghèo làm sâu sắc thêm những mâu thuẫn xã hội; dễ nảy sinh tham nhũng, tội phạm, bạo lực; kích thích chủ nghĩa thực dụng, chủ nghĩa cá nhân, lối sống chạy theo đồng tiền bất chấp đạo lý,...

Văn hoá học đường là một môi trường rất quan trọng để rèn luyện nhân cách và giáo dục sinh viên, những con người sống có hoài bão, có lý tưởng tốt đẹp. Môi trường giáo dục lành mạnh là điều kiện tiên quyết đào tạo họ trở thành những công dân tốt có tài năng, đạo đức. Bởi lẽ, trường học là nơi rèn đức, luyện tài, trang bị kiến thức cho sinh viên. Môi trường học đường càng lành mạnh, nhân văn bao nhiêu, càng tạo điều kiện cho sinh viên được tiếp cận, tiếp thu những giá trị tích cực bấy nhiêu.

** Tác động của văn hóa - xã hội đến bản lĩnh chính trị của sinh viên qua cả mặt tích cực và mặt tiêu cực.*

Trước hết, môi trường giáo dục đầu tiên của sinh viên là gia đình. Sinh viên được gia đình dạy dỗ và bao bọc trong suốt thời thơ ấu; mang đầy đủ những ý thức, hệ tư tưởng với các lễ giáo của gia đình, lối sống “*kính trên nhường dưới*”, “*tôn sư trọng đạo*”,... ý thức được những lễ giáo với thầy cô, gia đình, bạn bè,... Khi rời xa gia đình đi học chuyên nghiệp, đa phần các sinh viên vẫn giữ được những nét đẹp, các giá trị văn hóa của một người con, một người trò. Đa phần các sinh viên mới đi học (năm thứ nhất) vẫn chăm chỉ học tập; dành thời gian lên thư viện đọc sách, báo, tạp chí; tham gia các hoạt động văn hóa một cách tích cực, nhiệt tình; giữ cho mình lối sống lành mạnh; không đua đòi theo các xu hướng mới hoặc các trào lưu không tốt của giới trẻ hiện nay. Trong quá trình học tập tại trường, sinh viên (năm thứ hai, năm thứ ba) bắt đầu có những sự thay đổi trong ý thức, suy nghĩ, lối sống; các hệ tư tưởng hay các lễ giáo dần phai mờ. Sinh viên dành nhiều thời gian rỗi vào các hoạt động văn hóa khác nhau. Một số sinh viên bắt đầu bị ảnh hưởng bởi các yếu tố văn hóa - xã hội, tiêu biểu như các xu hướng “*toàn cầu hóa văn hóa*” và sự xâm nhập của “*văn hóa ngoại lai*”. Sự hấp thụ, ảnh hưởng lẫn nhau giữa các dân tộc, các khu vực, các nền văn hóa đã khiến cho những tinh hoa văn hóa từ các miền khác nhau trên hành tinh được kết tụ lại thành những yếu tố cấu thành nền văn hóa chung của nhân loại.

Sự tác động văn hóa - xã hội này có thể gây ảnh hưởng, thậm chí chi phối đến cách ứng xử với gia đình, thầy cô, xã hội, phong cách thời trang, ăn uống, lối sống, quan điểm về tình yêu, cuộc sống,... Nguyên nhân chủ yếu là do sự thiếu chọn lọc của sinh viên trong việc tiếp nhận văn hóa mới, với tâm lý thích cái hay, cái mới lạ,... Điều này ảnh hưởng không nhỏ đến lý tưởng, lối sống của sinh viên. Ngoài ra, trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa tác động đến bản lĩnh chính trị của sinh viên còn phải kể đến các nhân tố như: “*diễn biến hoà bình*”. Đây là hoạt động các thế lực thù địch thúc đẩy “*tự diễn biến*”, “*tự chuyển hoá*” và “*xâm lăng văn hóa*” nhằm xoá bỏ chế độ xã hội chủ nghĩa và bản sắc văn hóa Việt Nam. Chúng coi tiến hành “*Diễn biến hoà bình*” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa là mũi đột phá, hòng làm tan rã niềm tin, gây hỗn loạn về lý luận và tư tưởng, tạo ra “*những khoảng trống*” để dần dần đưa hệ tư tưởng tư sản thâm nhập vào cán bộ, Đảng viên và nhân dân (trong đó có học sinh, sinh

viên) nhằm chuyên hóa, xóa bỏ hệ tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Đấu tranh chống “diễn biến hoà bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa ở Việt Nam diễn ra ngày càng quyết liệt, là mặt trận nóng bỏng hàng đầu.

Bởi vậy, có thể nhận thấy, sự tác động của văn hóa - xã hội có ảnh hưởng rất lớn đến bản lĩnh chính trị của sinh viên.

** Tác động của nhân tố chính trị*

Sự định hướng và tác động của đường lối, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước chiếm vị trí quan trọng và bao trùm đối với việc tăng cường giáo dục bản lĩnh chính trị của sinh viên. Bởi vì, nó hướng vào những vấn đề then chốt trong sự hình thành và phát triển bản lĩnh chính trị của con người xã hội nói chung và bản lĩnh chính trị của thanh niên, sinh viên nói riêng, như các vấn đề về lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tính chất tiên tiến và bản sắc dân tộc đậm đà của nền văn hóa,... Đường lối chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước sẽ góp phần định hướng chính trị, cơ sở pháp lý để các trường đại học triển khai đúng hướng nhiệm vụ giáo dục và đào tạo cho sinh viên - chủ nhân tương lai của đất nước. Trên cơ sở sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước, các trường đại học cần đẩy mạnh công tác giáo dục lý luận chính trị cho thế hệ trẻ; trong đó, chú trọng nâng cao nhận thức cho sinh viên về lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Qua đó, thu hút sinh viên vào các vấn đề chính trị, xã hội, của đất nước.

Đường lối, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước qua các kỳ đại hội vừa phải phù hợp với xu hướng phát triển khách quan tất yếu của đất nước, vừa phải có tác động một cách chủ quan vào sự hình thành và phát triển bản lĩnh chính trị của con người, trong đó có bản lĩnh chính trị của sinh viên. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng nhấn mạnh: “Tăng cường giáo dục thế hệ trẻ về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa, nâng cao lòng yêu nước, tự hào dân tộc, nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, khát vọng vươn lên; nêu cao tinh thần trách nhiệm đối với đất nước, với xã hội” [3, tr. 168.]. Để thực hiện nhiệm vụ đó, bản thân thanh niên, sinh viên phải không ngừng phấn đấu trong học tập và rèn luyện, tích cực tham gia các hoạt động xã hội, tiếp tục xây dựng thế hệ trẻ Việt Nam giàu lòng yêu nước, có sức khỏe, có tri thức, có kỹ năng, đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn và đặc biệt là phải có bản lĩnh chính trị vững vàng trước mọi biến động của hoàn cảnh. Rèn luyện bản lĩnh chính trị là yêu cầu và nhiệm vụ quan trọng của thanh niên, sinh viên trong bối cảnh Đảng, Nhà nước và toàn xã hội đang đẩy mạnh giáo dục bản lĩnh chính trị cho thế hệ trẻ và đẩy mạnh việc thực hiện Nghị quyết số 35-NQ/TW, ngày 22-10-2018, của Bộ Chính trị khóa XII “*Về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới*”.

Bồi dưỡng, giáo dục nhân cách, tâm hồn thanh niên, sinh viên là một trong những yếu tố cơ bản để hình thành nền tảng giá trị đạo đức của thế hệ trẻ. Các quan điểm của Đảng nhấn mạnh thanh niên, sinh viên - thế hệ trẻ phải được phát triển toàn diện đạt mục tiêu "xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện" và " lấy con người là trung tâm của sự phát triển"[4, tr. 81]. Do đó, cần bồi dưỡng các giá trị văn hóa trong thanh niên, học sinh, sinh viên, đặc biệt là lý tưởng sống, lối sống, năng lực trí tuệ, đạo đức và bản lĩnh văn hóa con người Việt Nam. Tạo điều kiện để thanh niên, sinh viên được học tập, lao động, giải trí, phát triển thể lực, trí tuệ, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Với sự hướng dẫn của Đảng ta về chủ trương, mục tiêu xây dựng đất nước và chiến lược phát triển kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội giúp cho sinh viên có thể giới quan khoa học, phương pháp luận biện chứng của chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh để nhận thức đúng đắn trong xây dựng bản lĩnh chính trị theo hướng phù hợp với sự phát triển của xã hội. Cùng với vai trò của Đảng, Nhà nước, tác động đến bản lĩnh sinh viên còn có phát huy vai trò trách nhiệm của tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên trong nâng cao bản lĩnh chính trị của sinh viên. Tổ chức Đoàn, Hội cần tăng cường giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên bằng nhiều hình thức phong phú và đa dạng, trong đó gắn với thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15-5-2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, định hướng cho sinh viên rèn luyện, phấn đấu theo tiêu chí “sinh viên 5 tốt”. Đẩy mạnh thực hiện cuộc vận động “Tuổi trẻ Việt Nam học tập và làm theo lời Bác” do Trung ương Đoàn phát động một cách sáng tạo, hiệu quả để trở thành nội dung xuyên suốt trong công tác giáo dục của Đoàn, tạo sự chuyển biến tích cực trong nhận thức và hành động của đại bộ phận sinh viên.

Trong thời gian tới, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên cần phát huy tốt vai trò của mình trong việc tổ chức và thu hút sinh viên vào các phong trào chính trị, xã hội; chủ động đề ra các hoạt động và phong trào thi đua cho đoàn viên, sinh viên. Đoàn, Hội cần xây dựng nội dung, kế hoạch từng hoạt động cụ thể. Để làm tốt các nội dung trên, đội ngũ cán bộ Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên ở các trường đại học cần rèn luyện những phẩm chất, năng lực nhất định để có thể nắm bắt chính xác diễn biến tư tưởng, tình cảm của đoàn viên, sinh viên. Đồng thời, các trường đại học cần cử các cán bộ Đoàn, Hội tham gia các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ, tập huấn, hội thảo liên quan đến công tác đoàn, công tác giáo chính trị, tư tưởng cho sinh viên.

** Tác động của nhân tố khoa học, công nghệ*

Khoa học là hệ thống tri thức về bản chất, quy luật tồn tại và phát triển của sự vật, hiện tượng tự nhiên, xã hội và tư duy. Công nghệ là giải pháp, quy trình, bí quyết kỹ thuật có kèm theo hoặc không kèm theo công cụ, phương tiện dùng để biến đổi nguồn lực thành sản phẩm. Khoa học công nghệ đang giữ vai trò quan trọng trong đời sống con người hiện nay. Trong lĩnh vực giáo dục, khoa học công nghệ đã trang bị cho con người những tri thức, kinh nghiệm quan trọng, giúp con người nhanh chóng thích nghi, tìm tòi và khám phá những sự vật, hiện tượng trong cuộc sống. Khoa học và công nghệ đã và đang tăng cường khả năng truyền dẫn, lan toả và khuếch tán văn hoá trong quá trình phát triển. Khoa học và công nghệ đang làm thay đổi căn bản đời sống văn hoá của thế hệ trẻ hiện nay so với văn hoá truyền thống của dân tộc. Khoa học công nghệ một mặt làm cho một nhóm xã hội, trong đó có đội ngũ sinh viên thông minh hơn, mặt khác lại có thể làm cho nhiều nhóm xã hội đặc biệt là lực lượng thanh niên tư duy thụ động, tư duy số đông. Điều này ảnh hưởng rất to lớn đến nhận thức, tâm lý của sinh viên.

Sự phát triển mạnh mẽ của khoa học, công nghệ tạo ra những cơ hội và thách thức cho xã hội hiện đại. Nó hỗ trợ rất nhiều cho sinh viên trong quá trình học tập, sinh hoạt, rèn luyện phẩm chất, đạo đức nhân cách trong nhà trường. Ngoài sách vở và kiến thức tiếp nhận từ thầy cô, sinh viên còn có thể tiếp cận, tham khảo bằng nhiều nguồn khác: qua báo đài, qua ti vi, qua mạng internet... Chương trình tin học hóa nhà trường cũng được đầu tư, đẩy mạnh. Bởi thế,

sinh viên hầu như không những không bị lạc hậu mà còn được kế thừa, tiếp thu có chọn lọc về thông tin, về kiến thức, về đời sống và các hoạt động văn hóa xã hội của đất nước và thế giới. Hiện nay sinh viên sử dụng: điện thoại thông minh (*smartphone*), máy tính bảng,... rất phổ biến có thể gặp ở bất kì đâu. Tuy nhiên sinh viên tiếp nhận tiếp nhận thông tin còn ồ ạt, thiếu chọn lọc, nhanh chóng,... chủ yếu thông qua các trang mạng xã hội: Facebook, Instagram, Zalo,... sinh viên có thể nắm bắt được rất nhiều thông tin, chia sẻ của các tài khoản, fanpage, các tin trên mạng thường có các tiêu đề giật tít của các bài báo không có nguồn gốc chính thống, báo lá cải,... Đa số sinh viên chỉ thích đọc các tin giật tít, nhiều lượt chia sẻ, bình luận, lượt thích,... còn không quan tâm nhiều tới các tin tức chính trị, xã hội, kinh tế,... Một thực tế đáng buồn là rất nhiều sinh viên nghiện mạng xã hội, có nhiều sinh viên cả ngày chỉ ngồi cầm smart phone lên mạng, thích đăng ảnh, câu lượt thích, hiện tượng “sống ảo”, có một số sinh viên còn đăng những dòng trạng thái với cảm xúc tiêu cực, nói tục, chửi bậy, nói xấu thầy cô giáo, bạn bè,... những bất mãn của mình lên mạng xã hội. Sự phát triển của công nghệ đã ảnh hưởng rất lớn tới hành vi, nhận thức, cách ứng xử của sinh viên trong nhà trường.

Có thể thấy rằng, khoa học và công nghệ đang làm thay đổi căn bản đời sống kinh tế, chính trị, văn hoá của thế hệ trẻ hiện nay so với văn hoá truyền thống của dân tộc. Nó làm cho thế giới tinh thần của sinh viên trở nên phong phú hơn bao giờ hết, làm nên sự đa dạng văn hoá vô cùng vô tận. Khoa học và công nghệ hiện nay đã tác động nhiều chiều đến định hướng phát triển lập trường, tư tưởng chính trị, văn hóa, xã hội con người. Do đó, trong việc nâng cao bản lĩnh chính trị của sinh viên, cần thiết phát huy được những tác động tích cực và hạn chế sự tác động tiêu cực của nó. Ngoài các nhân tố khách quan trên đây, vấn đề xây dựng và nâng cao bản lĩnh chính trị của sinh viên còn có sự tác động của nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, của công tác giáo dục tư tưởng chính trị của các trường Đại học. Bởi vì, các mặt: nội dung giáo dục, hình thức giáo dục, đội ngũ giáo dục và cán bộ làm công tác giáo dục tư tưởng trong nhà trường có tác động định hướng rất quan trọng bản lĩnh chính trị của sinh viên.

**Tác động của xu thế toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế.*

Thế kỷ XXI, xu thế toàn cầu hóa ngày càng mạnh mẽ. Việt Nam đang hội nhập với thế giới, tham gia vào diễn tiến của xu thế toàn cầu hóa để xây dựng và phát triển đất nước. Với đường lối đúng đắn của Đảng, đất nước tiếp tục ổn định, vị thế không ngừng tăng lên đã tạo cơ hội lớn cho sinh viên học tập, tiếp cận văn minh nhân loại, nâng cao tri thức nhất là những thành tựu khoa học - công nghệ.

Tính năng động và khẳng định giá trị bản thân trong cộng đồng, xã hội là một trong những biểu hiện khá rõ nét sự chuyển biến trong tư duy, lối sống của sinh viên trong thời kỳ đất nước hội nhập với thế giới. Họ chủ động trong tìm kiếm môi trường thuận lợi cho học tập, làm việc vừa tham gia đóng góp vào những hoạt động mang tính cộng đồng cao. Có thể thông qua những tổ chức hoặc tự giác thành lập các nhóm xã hội sinh viên đã thể hiện được bản thân với những mục tiêu đặt ra. Tuy nhiên, khi đề cao giá trị bản thân, nếu không có định hướng đúng đắn, sinh viên dễ dàng xem nhẹ đạo đức, pháp luật để đặt lợi ích cá nhân, bỏ qua sự hài hòa lợi ích xã hội làm nảy sinh lối sống vị kỷ, vô cảm, làm xói mòn truyền thống đạo lý của dân tộc.

Hội nhập quốc tế, giao lưu văn hóa ngày càng được mở rộng là là điều kiện tốt cho sinh viên mở rộng được tầm nhìn, tiếp cận, hưởng thụ sản phẩm, thành tựu văn hóa đa dạng hơn.

Thế nhưng, nếu không có bản lĩnh, đủ khả năng chọn lọc những yếu tố văn hóa đúng, họ dễ bị “nhấn chìm” trong các hệ giá trị “không phù hợp” với xã hội, con người Việt Nam, hình thành tâm lý sính ngoại, “bắt chước”, “học đòi” những cái mới không phù hợp với thuần phong mỹ tục.

Mặt khác, trong quá trình hội nhập, các thế lực thù địch tăng cường hoạt động chống phá về chính trị, kinh tế, tư tưởng, văn hóa, đẩy mạnh thực hiện “diễn biến hoà bình” với mục đích làm cho nhân dân Việt Nam nói chung và sinh viên nói riêng mất niềm tin vào Đảng, chế độ và con đường đổi mới của đất nước. Mục tiêu của thế lực thù địch là luôn nhằm vào sinh viên, coi đây là đối tượng dễ tiếp cận để ra sức lôi kéo, kích động họ tham gia các hoạt động gây mất ổn định tình hình an ninh chính trị đất nước.

Bối cảnh trong nước và quốc tế hiện nay không chỉ đem đến cơ hội, thuận lợi và thời cơ mà còn đem đến nhiều khó khăn và thách thức đối với sinh viên. Điều cơ bản là mỗi sinh viên cần có đủ bản lĩnh, ý chí, trình độ để phát huy thuận lợi, tận dụng thời cơ, khắc phục khó khăn, vượt qua thách thức.

Ngoài các yếu tố trên môi trường gia đình, nhà trường cũng tác động không nhỏ đến bản lĩnh chính trị của sinh viên. Gia đình là nơi có ảnh hưởng đầu tiên, mạnh mẽ đến giáo dục đạo đức, định hướng lý tưởng sống của sinh viên. Những năm tháng đầu tiên trong cuộc đời nếu được gieo “hạt giống” tốt thì sẽ “nảy mầm” những phẩm chất đạo đức tốt đẹp của mỗi con người. Từ môi trường gia đình, các em sẽ được quá trình giáo dục học đường rèn luyện.

Nhà trường là môi trường quan trọng để nuôi dưỡng và giáo dục bản lĩnh chính trị của thanh niên, có vai trò tác động một cách có mục đích, có kế hoạch để chuẩn bị cho học sinh, sinh viên bước vào cuộc sống tương lai với hành trang tri thức, trí tuệ, đạo đức, ý chí và niềm tin khoa học. Trong nhà trường, các mối quan hệ bạn bè, thầy cô cũng có tác động tích cực hay hạn chế đến quá trình rèn luyện bản lĩnh chính trị của học sinh, sinh viên. Hiện nay, các trường đại học cần nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ giảng dạy lý luận chính trị, trong đó cần chú ý nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng của người giảng viên. Giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị cần phải hiểu rõ trách nhiệm của mình là cần bồi dưỡng niềm tin, tri thức cho sinh viên, giúp các em xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng. Mỗi giảng viên cần thực hiện tốt Kết luận số 94-KL/TW, ngày 28-3-2014, của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tiếp tục đổi mới học tập lý luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân để xây dựng bản lĩnh chính trị cho sinh viên ngay từ trên ghế nhà trường. Trong quá trình giảng dạy người dạy phải trang bị kiến thức, trang bị kỹ năng, phương pháp tư duy, phương pháp phát hiện vấn đề cho người học, xây dựng và thực hành các tình huống chính trị, giúp sinh viên tiếp thu nhanh và vận dụng sáng tạo kiến thức lý luận chính trị được học vào thực tiễn. Cần khắc phục những thiếu sót trong dạy học các môn lý luận chính trị trong các trường đại học, cao đẳng thời gian qua khi chưa chú trọng việc xây dựng bản lĩnh chính trị cho sinh viên. Khi sinh viên vừa có tri thức vừa có lập trường, bản lĩnh chính trị vững vàng sẽ góp phần không nhỏ vào sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tương lai.

2.2. Nhân tố chủ quan

Sinh viên là lực lượng trí thức trẻ, nguồn lực chủ yếu trong thời đại kinh tế tri thức, khoa học công nghệ, đóng vai trò then chốt trong phát triển đất nước.

Do đặc điểm tâm lý lứa tuổi, phần lớn sinh viên có độ tuổi từ 18 đến 23 đang trong quá trình định hình nhân cách, đạo đức và lối sống. Họ là những người có sức khỏe, tuổi trẻ, có hoài bão, ước mơ, năng động, được đào tạo một cách cơ bản, toàn diện theo tất cả các chuyên ngành họ chọn theo cái mới, muốn được khẳng định vai trò, vị trí của mình trong gia đình, tập thể, trong công việc, trong các mối quan hệ xã hội. Tuy nhiên, độ tuổi này còn ít kinh nghiệm, khó tránh khỏi những dao động về lập trường chính trị, chưa xây dựng được bản lĩnh chính trị vững vàng trước những biến đổi phức tạp của thời cuộc.

Với vai trò tiên phong trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, sinh viên là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp cách mạng nước ta hiện nay. Để hoàn thành được sứ mệnh to lớn này, đòi hỏi sinh viên phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, có trình độ và có lý tưởng cách mạng, tuyệt đối trung thành với đường lối lãnh đạo của Đảng, kiên định với con đường đi lên chủ nghĩa xã hội mà Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng và nhân dân ta đã lựa chọn, có niềm tin thắng lợi vào công cuộc đổi mới mà đất nước ta đang thực hiện.

Phần lớn sinh viên đều có lòng yêu nước nồng nàn, nhận thức đúng đắn và tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, công cuộc đổi mới đất nước, có ước mơ, hoài bão, lý tưởng lớn, không ngừng khắc phục khó khăn, nỗ lực phấn đấu vươn lên để trở thành những công dân hữu ích cho xã hội,... Tuy nhiên, trong tình hình hiện nay một bộ phận sinh viên còn hạn chế về nhận thức chính trị, thiếu niềm tin, sống buông thả, hoặc bị lôi kéo vào hoạt động của các thế lực thù địch. Vì vậy, việc tăng cường giáo dục nâng cao bản lĩnh chính trị cho sinh viên càng trở nên cần thiết và có ý nghĩa quan trọng.

Trong các trường đại học, một số sinh viên có biểu hiện thờ ơ chính trị, tư tưởng thụ động, trông chờ, dựa dẫm, ỷ lại tập thể, sợ trách nhiệm, ngại khó khăn, gian khổ; không có ý chí tu dưỡng, rèn luyện bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức, lối sống, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ.

Quá trình rèn luyện bản lĩnh chính trị của thanh niên, sinh viên là kết quả của quá trình được giáo dục và tự học, tự tu dưỡng của bản thân. Tự học hay tự giáo dục và học tập suốt đời là luận điểm quan trọng trong tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục. Người căn dặn: *“Không phải có thầy thì học, thầy không đến thì đùa. Phải biết tự động học tập”* [4, tr.360]; *“Phải nâng cao và hướng dẫn việc tự học, học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học nhân dân”* [4, 360-361]. Sự nghiêm túc rèn luyện bản lĩnh chính trị không chỉ giúp thanh niên tăng cường “sức đề kháng”, khả năng “miễn dịch” trước những tác động tiêu cực, mà còn rèn luyện khả năng kiên trì vượt qua khó khăn để đạt đến mục tiêu.

Sinh viên là thế hệ trẻ có sức khỏe, tri thức, sẵn sàng dấn thân, song còn ít kinh nghiệm, khó tránh khỏi những dao động về lập trường chính trị, chưa xây dựng được bản lĩnh chính trị vững vàng trước những biến đổi phức tạp của thời cuộc. Đây là vấn đề đòi hỏi người giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị cần phải hiểu rõ trách nhiệm của mình là cần bồi dưỡng niềm tin, tri thức cho sinh viên, giúp các em xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng. Tuy nhiên hiện nay, công tác giáo dục chính trị tư tưởng, nghiên cứu, tổng kết thực

tiền giảng dạy và học tập chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh chưa đáp ứng được yêu cầu [2, tr.21-22]. Tại các trường đại học, công tác giáo dục tư tưởng chính trị tư tưởng cho sinh viên về chủ nghĩa Mác – Leenin, tư tưởng Hồ Chí Minh, giảng dạy và học tập Nghị quyết của Đảng đã được coi trọng và có sự cải tiến nhưng chưa có bước thực sự đột phá: nội dung và phương pháp giáo dục, truyền đạt chưa đa dạng và chưa có sự đổi mới. Vì vậy, hiệu quả của giáo dục chính trị chưa cao.

Các trường đại học, cần làm cho sinh viên hiểu rằng bản lĩnh là cần thiết cho mỗi người trong cuộc sống hàng ngày, bản lĩnh chính trị của mình là cần thiết, là quyết định con đường phát triển tương lai của cả đất nước bởi sinh viên là lực lượng nắm giữ vận mệnh tương lai của dân tộc. Vì vậy, nếu lập trường tư tưởng, bản lĩnh chính trị không vững vàng, dễ dao động khi đứng trước những khó khăn thử thách thì sẽ lái con đường của đất nước đi về đâu? Thiếu bản lĩnh chính trị sinh viên sẽ dễ bị lôi kéo vào các âm mưu chính trị, chiến lược “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch. Khi đó, sinh viên đã không làm tròn trách nhiệm của mình với Tổ quốc, không phát huy được truyền thống yêu nước hào hùng của dân tộc.

3. KẾT LUẬN

Thanh niên, sinh viên chính là rường cột của nước nhà, có sứ mệnh kế tục sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, của dân tộc, gánh vác nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Nhiệm vụ đó chỉ được hoàn thành khi thế hệ thanh niên, sinh viên Việt Nam được chăm lo và tự rèn luyện để có trình độ, đạo đức và bản lĩnh chính trị. Đó là vấn đề mang tính sống còn của cách mạng Việt Nam. Trong quá trình xây dựng, xây dựng và nâng cao bản lĩnh chính trị của sinh viên chịu sự tác động của nhiều nhân tố khách quan và chủ quan trên cả hai mặt tích cực và tiêu cực. Vì vậy, yêu cầu cần thiết là khai thác, phát huy những tác động tiêu cực và khắc phục những tác động tích cực để tăng cường giáo dục bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam hiện nay. Để khai thác mặt tích cực, phát huy hạn chế của những yếu tố tác động đến bản lĩnh của sinh viên có thể đề xuất một số giải pháp sau:

Một là, cần tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước đối với sinh viên.

Hai là, tăng cường công tác tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nội quy, quy chế học đường nói chung và mỗi trường đại học nói riêng, nhằm tạo lập ý thức trách nhiệm của sinh viên đối với bản thân, nhà trường và xã hội.

Ba là, thường xuyên giáo dục sinh viên về lý tưởng cách mạng, truyền thống yêu nước của dân tộc.

Bốn là, nâng cao nhận thức cho sinh viên về tầm quan trọng của việc xây dựng bản lĩnh chính trị cho bản thân sinh viên.

Năm là, phát huy vai trò trách nhiệm của tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên trong nâng cao bản lĩnh chính trị của sinh viên.

Sáu là, đẩy mạnh công tác phát triển đảng viên trong sinh viên.

Bảy là, xây dựng môi trường học đường lành mạnh, tạo động lực cho sinh viên học tập và rèn luyện bản lĩnh chính trị.

Tám là, các trường đại học hiện nay, cần định hướng đào tạo ngành nghề phù hợp và đáp ứng nhu cầu xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dương Tự Đàm (2005). *Đổi mới sự lãnh đạo của Đảng về công tác thanh niên trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*. Nhà xuất bản Thanh niên.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Hội nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*. Văn phòng Trung ương Đảng.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XIII*. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, tập 1.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XIII*. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, tập 2.
5. Hồ Bá Thâm (2006). *Xây dựng bản lĩnh thanh niên hiện nay*. Nhà xuất bản Thanh niên.

THE FACTORS AFFECTING THE POLITICAL BRAVERY OF VIETNAMESE STUDENTS

Abstract: *The political bravery of students is an important content in the political and ideological education of the Communist Party of Vietnam. Moreover, it is considered an integral part of the educational program in universities in order to improve the political bravery. Politics forms and develops political, moral and lifestyle qualities for students. Therefore, it is necessary to strengthen the education of political bravery for students to form the correct political awareness and solidity, contributing to the formation of the revolutionary worldview life view. and scientific methodology. Within the scope of the article, the author only focuses on "the factors affecting the political bravery of Vietnamese students today".*

Keywords: *Political bravery; VietNameese students; Factors affecting political bravery.*